

SERİ

B

CİLT

XIV

SAYI

1

1964

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
ORMAN İŞLETME İNŞAAT ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ DERGİSİ

23/AĞUSTOS/1959 — 4/EYLÜL/1959 TARİHLERİ ARASINDA
AYANCIK'A VAKİ BİR SEYAHAT SIRASINDA YAPILAN BAZI
FİTOPATOLOJİK TESBİT VE MÜŞAHEDELER¹

Yazan :

Prof. Dr. Kurt LOHWAG

Çeviren :

Dr. M. SELİK

İstanbul'dan Ankara'ya doğru başlayan seyahatimize önce, Düzce'de buradaki Orman İşletmesi ve kereste fabrikasında pratik yapmakta olan Avusturyalı orman talebeleri ile konuşmak üzere, kısa bir mola verdik. Fakat öğrenciler o sırada ormanda buldukları için kendileri ile herhangi bir direkt temas maalesef mümkün olmadı.

Müteakiben yolculuğumuz boyunca Bolu'daki Motel'den itibaren Abant gölüne giden yol üzerinde ormanlar ziyaret edildi. Bu tetkikatımız sırasında Kayın meşçerelerinin çok şiddetli bir şekilde *Fomes fomentarius* mantarı tasallutuna maruz kalmış buldukları görüldü. Bu mantar yüzünden gövdeler beyaz çürüklüğe uğrar ve gövdenin iç kısmı o derece fazla tahrip olunur ki, böyle odunlar artık sadece yakacak odun olarak kullanılabilir. Mantarın üreme organı taşıyıcılarının toplanarak yakılması, müteakip bulaşmalara mani olmak bakımından, muhakkak ki lüzumlu ve faydalıdır. Göknar'lara gelince, bunlar nisbeten sıhhatli bir intiba uyandırmakta idiler. Bununla beraber gövdelerin dip kısımlarında *Polyporus annosus* tespit olunmuştur. Bu mantar ibrelî ağaç ormanlarında ekseriyetle görülür ve çok korkulan malûm kırmızı çürüklüğe sebe-

1) Bu yazı; Prof. Lohwag'ın memleketimizdeki son ikâmeti (1959) sırasında Ayancık'a vaki seyahatini müteakip vermiş olduğu rapor muhtevası, bunun daha geniş meslek çevrelerinin istifadesine arzı maksadıyla, dilimize çevrilerck hazırlanmıştır.

biyet verir. Mantarın tahrip intansitesi çok aşırı değildir ve bu sebepten hastalığın yayılması yavaş olarak vukubulmaktadır. Bundan başka bir çok gövdelerde kırmızı kenarlı diğer bir Polyporaceae mensubu, *Polyporus pinicola*, da müşahede olunmuştur. Bu mantar esmer çürüklüğü sebebiyet verir ve gövdelerin kıymetini önemli derecede düşürür. Herhalükârda, bu hastalıkların daha fazla yayılmalarını önlemek için, ormanları böyle hasta gövdelerden temizlemek zarureti vardır.

Ankarada maalesef Orman Genel Müdür yardımcısı Hakkı Karamızrak Bey'le buluşma imkânı olmadı. Bu sebeple Samsun üzerinden Ayancık'a doğru seyahatime devam ettim. Yol üzerinde Bafra ve Sinop arasında çok sıhhatli bir tesir bırakan bazı çam ormanlarını görmek mümkün oldu.

Ayancık'da Dr. Refik Alaçam'la buluşmam lâzımdı. Fakat ne yazık ki kendisi bu arada başka bir yere tayin edilmiş bulunuyordu. Fakat burada talihim yardımına yetişti. Filhakika orman memurlarından birisi Almanca konuşabiliyordu. Bu suretle bütün müşkülleri bertaraf etmek kabil oldu. Önce odun istif yerlerini, kereste fabrikasını ve yükleme iskelesini ziyaret ettim. İstif yerlerinde gerek Cöknar, gerekse Kayın'lar da çok önemli çaplara sahip gövdelerin mevcudiyetin igördüm. Bu çapta gövdeler bizde, Avusturya'da, çok ender hale gelmişlerdir. Diğer taraftan bu gövdelerin sıhhatli oluşları da ayrıca memnuniyet verici idi. Tabii bazı gövdelerde bir kaç çürümüş yer de görünmüyor değildi Bu odun çürüklüklerinin amili olarak ibrelî ağaçlarda *Polyporus annosus*, *Trametes pini* ve *Polyporus pinicola* gibi mantarlar hatıra gelebilir.

Kayın odun depolarında gövdeler *Fomes fomentarius* tasallutu yüzünden kısmen değerlerinden kaybetmiş durumda idiler. Bu hastalıkları daha sonra ormanda da görmek kabil oldu. Mevcut meşe gövdeleri ise sıhhatli idiler. Buna karşılık kavak gövdeleri çok fazla çürümüş bulunmakta idiler. Benzeri zararlar daha önce Büyükdere (İstanbul)'deki kibrit fabrikasındaki istif mahallerindeki kavaklarda da müşahede olunmuştu.

Kayın odununu işlenmesi sırasında bütün parçalarının buharla muamele edilmesi fevkalâde avantaj sağlar. Bu suretle mantar misalleri tahrip olunur ve çürüklüğün odun içinde daha fazla yayılması önlenmiş olur. Böyle buharlanmış odunlar tabii daha iyi şekilde istiflenebilirler. Orada iken bana ayrıca, yakın bir zamanda bir lif levha fabrikasının da kurulacağı bildirildi. Bu fabrika işe yaramayan artıkları kıymetlendirecektir. Hakikaten, gün geçtikçe lif levhalarının kullanım yerleri arttığı için, böyle bir fabrikanın çabucak inşası ciddi arzuya şayandır.

Ayancık Orman İşletme Müdürü Mesut Erden'in tavassutu ile Çangal'a da bir yolculuk yapmam mümkün oldu. Dekovil, havai hat ve yeni yapılmış olan diğer yollar orman sahasını iyi bir şekilde işletmeye açmış bulunmaktadır. Ormanlar sıhhatli bir intiba uyandırmakta idiler. Bazen içleri tamamen tahrip edilmiş olduğu halde, dışarıdan herhangi bir mantar üreme organı taşıyıcısı göstermeyen gövdeler de dikkati çekiyordu. Kanaatimce miseller, sıcak oluşu dolayısıyla daha ziyade gövdelerin iç kısmında yaşamakta ve burada odun tahribatına sebebiyet vermektedirler. Bu orman bölgesinde, düzgün ve iyi büyüyen ağaçların en iyi bir surette gelişmelerini temin maksadiyle uygun ferahlandırmalar yapılması zarureti vardır. Bundan başka ağaçlandırmaların her zaman kolayca yapılabilmesini temin için büyükçe orman fidanlıklarının tesisi de zaruridir. Herhalde, halen ormancılık yönünden faydalanılmayan daha bir çok sahaların orman idaresi altına sokulması zamanla mümkün olacaktır. Orman Fakültesinin plânladığı Demonrasyon işletmeleri ve deneme sahaları tesisi bu yolla talebelere daha iyi ders verilebileceği cihetle muhakkak ki çok yerindedir.

Çangal'dan tekrar Ayancık'a geri döndüm. Buradan da Sinop üzerinden Kastamonu'ya geçtim. Seyahatimizin mütebaki kısmında Ilgaz Dağlarını aştım. Gökmar meşçereleri üzerimde gayet sıhhatli bir intiba bıraktılar. Zannımca, burada ağaçlar yetiştikleri yerin yüksekliği dolayısıyla kuvvetli bir şekilde gelişebilmekte ve bu suretle hastalıklara karşı daha mukavim olmaktadır. Bundan başka burada ağaç sınırının Alp'lerdekine nazaran daha yüksekde bulunduğunu görmek de benim için çok enteresan oldu.

Daha sonra Ankara'ya oradan da Eskişehir'e vasil oldum. Burada Orman Fidanlığı ve Teras ağaçlandırmalarını ziyaretim mümkün oldu. Fidanlık Müdürü Mecdettin Osman Bey beni çok sıcak bir şekilde karşıladı. Eski bir tanıdığa rastlamış olmak beni de çok sevindirmişti. Kendisi bana Amerikalıların bu fidanlığı kapatmak istediklerini, fakat kendisinin benim evvelce vermiş olduğum raporların yardımı ile buna mâni olduğunu da anlattı ve bana ziyadesiyle teşekkür etti. Hakikaten bu kadar zahmetle kurulmuş olan böyle büyük bir orman fidanlığının faaliyetinin tatil edilmesi cidden yazık olurdu. Tabii bu hâvadise çok memnun oldum. Eskişehirdeki orman fidanlığı son senelerde iyi bir toprak muamelesi sayesinde önemli derecede iyileşmiştir. Genç bitkiler iyi bir intiba uyandırmakta idiler ve ümid ederim ki, ileride de böyle kalacaklardır. Bence Fidanlık Müdürü bey'in daha uzun zaman bu fidanlığı idare

etmesi çok yerinde olur. Zira kendisi burada geniş tecrübe sahibi olmuş bulunmaktadır.

Son olarak, keza muvaffak olmuş olan, teras ağaçlandırmalarını da ziyaret ettim. Bu suretle, Eskişehirden 20 km mesafede Oyman Bey'in öncülüğü altında ziyaret ettiğim yeni bir saha ağaçlandırılmaktadır. Mü-nasip delik açma âletleriyle toprak daha sonraki dikimler için iyi bir şekilde hazırlanmakta idi. Burada da zamanla iyi bir ormanlık sahanın teşek-kül edeceği şimdiden kabul edilebilir.

Netice olarak bu seyahatimin üzerimde derin bir tesir bırakmış olduğunu ifade ile, gezimi imkân dahiline koyan ve bana yardımcı olan bütün makamlara teşekkür etmek isterim .